

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду, донетом на седници од 21. септембра 2015. године, одређени смо за чланове Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње мр Марине Матић Бошковић под називом: „Европски кривичноправни механизми и њихов утицај на национална законодавства“. У том својству, Наставно-научном већу подносимо следећи

РЕФЕРАТ

О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

1.1. Подаци о кандидату

Мр Марина Матић Бошковић је рођена 18. новембра 1977. године у Београду, где је завршила основну школу и гимназију. Кандидаткиња је 2001. године дипломирала на Правном факултету Универзитета у Београду. Удата је и мајка једног детета.

Академски назив магистра правних наука кандидаткиња је стекла 2007. године, када је на Правном факултету Универзитета у Новом Саду одбранила магистарску тезу под насловом " Хармонизација и унификација уговорног права у Европској унији". Значај овог магистарског рада огледа се пре свега у чињеници да је у нашој тадашњој правној литератури био веома уочљив недостатак студије која целовито обрађује уговорно право Европске уније, механизме унификације и хармонизације и значај за национално законодавство.

Мр Марина Матић Бошковић је у периоду од 2001. до 2002. радила као истраживач приправник у Институту за криминолошка и социолошка истраживања у Београду. Од 2002. до 2004. године запослена је као правни саветник у Канцеларији за

придруживање Европској унији Владе Савезне Републике Југославије, а од 2004. до 2005. године била је запослена у Правосудном центру за обуку и стручно усавршавање у Београду. Од 2005. до 2011. године мр Марина Матић Бошковић запослена је у Институту за криминолошка и социолошка истраживања, а од 2007. године је изабрана у звање истраживач сарадник, а од 1. фебруара 2011. године је запослена у Институту за упоредно право.

Мр Марина Матић Бошковић је учествовала у раду неколико важних радних група и комисија значајних за реформу правосуђа и припрему правосудних закона: члан Секретаријата за спровођење националне стратегије реформе правосуђа; члан радне групе Удружења тужилаца Србије за израду подзаконских аката за Државно веће тужилаца, критеријума за вредновање рада тужилаца, критеријума за напредовање тужилаца; члан пројектног тима Удружења тужилаца Србије за анализу утицаја јавног тужилаштва на казнену политику судова у Републици Србији.

Мр Марина Матић Бошковић је завршила обуку за предавача за „Примену прописа у области борбе против корупције“ за обуку судија прекршајних судова, а потом у својству предавача обавила већи број предавања на територији Републике Србије у организацији Правосудне академије.

Кандидаткиња је током своје досадашње професионалне каријере имала је бројна уводна излагања на стручним скуповима и округлим столовима на тему ефикасност правосудног система, унапређење рада Државног већа тужилаца, заштите жртава насиља у кривичном поступку, сузбијање трговине људима, итд. Ови скупови су претежно одржавани у сарадњи са међународним организацијама (као што су УСАИД, Светска банка, ОЕБС, Фондација за отворено друштво, Међународно удружење тужилаца).

Мр Марина Матић Бошковић је поред претходно наведене магистарске тезе, написала и објавила следеће радове:

1. „Положај јавног тужилаштва у Републици Србији и упоредноправна анализа“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2007
2. „Јавно тужилаштво, полиција, кривични суд и сузбијање криминалитета“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, 2008

3. „Вредновање рада тужилаца“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије и Мисија ОЕБС у Србији, Београд, 2008
4. „Тужилачки и правосудни савети – примери и решења из праксе – састав, избор, мандат и надлежност савета“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2008
5. „Европски јавни тужилац“, зборник: Законик о кривичном поступку и јавно тужилаштво - *de lege lata – de lege ferenda*, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2009
6. „Правни окври заштите жртава трговине људима“, монографија: Улога и могућност јавног тужиоца у заштити жртава кривичног дела, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2009
7. „Насиље у породици – искуства у пракси Велике Британије и САД“, монографија: Насиље у породици, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2009
8. „Европска унија, процес придруживања, трећи стуб и значај за јавно тужилаштво у Републици Србији“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2009
9. „Јавнотужилачки приручник“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2010,
10. „Институти Европске уније“, монографија: М. Шкулић, *et.al* Усаглашеност домаћих прописа са институтима Европске уније у области међународне правне помоћи у кривичним стварима и препоруке за хармонизацију, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2011.
11. „Правосудни систем ЕУ“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2011.
12. „Управно правосуђе у Немачкој“, монографија: М. Васиљевић, В. Чоловић (ур.), Увод у право Немачке, Институт за упоредно право, Правни факултет, Београд, 2011.
13. „Улога тужилаца у борби против корупције у Шпанији, Италији и Немачкој“, М. Ситарски (ур.), Кроз лавиринте јавних набавки, Топлички центар за демократију и људска права, Прокупље, 2011
14. „Приручник за заштиту животне средине“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2011

15. „Предлог за увођење европског налога за истрагу“, Тужилачка реч бр. 19/2011, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2011.
16. „Примена антидискриминационог законодавства и кривичноправна заштита: студија случаја, пракса и препоруке“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2012.
17. „Примена начела опортунитета у пракси – изазови и препоруке“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2012.
18. „Ка бољој заштити жртава насиља у породици – одговор правосуђа“, Удружење тужилаца, Београд, 2012.
19. „Политика борбе против корупције“, монографија: Усклађивање права Републике Србије са правним тековинама ЕУ: приоритети, проблеми, перспективе, Институт за упоредно право, Београд, 2012.
20. „EUROJUST – будућност и однос са трећим државама“, монографија: С. Бејатовић, Ј. Ћирић (ур.) Европске интеграције и међународна кривичноправна сарадња, Институт за упоредно право, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Београд, 2012.
21. „Законодавни процес у Немачкој“, Страни правни живот, 3/2012, Институт за упоредно право, Београд, 2012.
22. „Закон о Агенцији за борбу против корупције“, монографија: Примена прописа у области борбе против корупције: програм обуке за судије прекршајних судова: приручник за учеснике обуке, National Center for State Courts, Београд, 2013
23. „Анализа статистичких података кривичних дела са коруптивним елементом“, монографија: Грађани и правосуђе заједно против корупције, Топлички центар за демократију и људска права, Прокупље, 2013
24. „Водич за борбу против корупције у области јавних финансија“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, 2013
25. „Да ли испуњавање међународних стандарда значи и стварање независних институција“, Досије корупција бр. 1/2013, Топлички центар, Прокупље, 2013
26. „Капацитети тужилаштва у борби против корупције“, Јавне набавке и тужиластво, Топлички центар за демократију и људска права, Прокупље 2013
27. „Холандски савет правосуђа“, Страни правни живот бр. 1/2013, Институт за упоредно право

28. „Независност правосуђа“, Тужилачка реч, Удружење тужилаца Србије, бр. 24/2013
29. „Забрана дискриминације – одабране пресуде Европског суда за људска права и Европског суда правде“, Удружење тужилаца Србије и Повереник за заштиту равноправности, Београд, 2013
30. „Судска надлежност и изузеће судија“, С. Бејтовић, М. Шкулић, Г. Илић (ур.), Приручник за примену новог Законика о кривичном поступку, Удружење тужилаца Србије, Београд, 2013
31. „Специјализована антикорупцијска тела“, монографија: А. Рабреновић (ур.), Правни механизми спречавања корупције у Југоисточној Европи: са посебним освртом на сектор одбране, Институт за упоредно право, 2013
32. „Правосудни систем Француске“, монографија: О. Николић, Д. Петров, (ур.) Увод у право Француске, Институт за упоредно право, 2013
33. „Врховне ревизорске институције и борба против корупције“, монографија: Ј. Ћирић (ур.), Борба против корупције – искуства и поређења, Институт за упоредно право, 2013
34. „Улога тужилаштва у процесуирању корупције у јавним набавкама - где смо и куда даље“, монографија: Грађански надзор локалних јавних набавки, Топлички центар за демократију и људска права, Прокупље, 2014
35. „Заштита конкуренције у Србији -функционисање механизма заштите“, монографија: Заштита конкуренције и сузбијање монопола, Удружење тужилаца Србије, 2014
36. „Алтернативне санкције: приручник за учеснике обуке за судије и јавне тужиоце“, GIZ, 2014
37. „Унапређен приступ јавног тужиоца у заштити жртава породичног насиља“, Удружење тужилаца Србије, 2014
38. „Алтернативни извештај о спровођењу Антикорупцијске стратегије“, Београдски центар за безбедносну политику, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, 2015
39. „Високи судски и тужилачки савет Турске и усаглашеност са европским стандардима“, Страни правни живот, бр. 1/2015
40. „Јачање положаја, надлежности и интегритета Државног већа тужилаца“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, 2015

41. „Посебне мере тајног прикупљања података у кривичном поступку: поглед из правосуђа“, Београдски центар за безбедносну политику, 2015
42. „Анализа ризика у циљу процене регулаторних и организационих препрека ефикасним истрагама и поступцима у кривичним делима корупције“, Савет Европе, 2015
43. „Слобода вероисповести у међународним актима и пракса Европског суда за људска права“, монографија: Ј. Тирић, В. Џомић, М. Јефтић (ур.), Религија, политика, право, Институт за упоредно право, 2015

1.2 Подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидаткиње мр Марине Матић Бошковић носи наслов „Европски кривичноправни механизми и њихов утицај на национална законодавства“, има 369 странице А 4 формата (фонт *Cambria* 12, проред 1,5, маргине 30 mm) и у потпуности је у складу са захтевима Универзитета у Београду у погледу форме и садржаја докторске дисертације.

У дисертацији се налази насловна страна на српском и енглеском језику, страна са информацијама о ментору и члановима комисије, страна са подацима о докторској дисертацији на српском и енглеском језику, укључујући резиме на српском и енглеском језику и кључне речи, две страница садржаја, попис литературе на 20 страница и биографија аутора, која укључује укупно 3 странице.

Истраживачку грађу за докторску дисертацију чине законски текстови, судска пракса, различити монографски научни радови, уџбеници, зборници радова, научни чланци и студије. Анализирано је више од десетина одлука, које су донели Европски суд за људска права и Суд правде ЕУ.

Садржајем дисертације обухваћена су уводне напомене, шест поглавља и закључна разматрања, са укупно 751 фуснота у тексту. Списак цитиране литературе обухвата библиографске јединице, не укључујући цитиране одлуке.

2. Предмет и циљ дисертације

Основни предмет докторске дисертације представља систематски приказ развоја кривичног права, односно кривичноправних механизма у Европској унији, од

изворног схватања да Европска економска заједница, односно Европска унија, не треба да има овлашћења у овој области.

У дисертацији се указује да је у периоду настанка Европске заједнице преовлађујуће мишљење да је Заједница надлежна само за области које су дефинисане Уговором о Европској заједници, и да се у самом Уговору није се говорило о кривичној материји. Анализирају се одлуке Суда правде ЕУ које су донете током седамдесетих година двадесетог века, у којима је Суд истакао да државе чланице имају примарну надлежност у кривичним стварима, док Заједница утврђује шта државе чланице смеју да чине. Посебан део докторске дисертације посвећен је променама у надлежности које настају од ступања на снагу Уговора из Мастрихта када се у први план се ставља заштита финансијских и других интереса Заједнице, што доводи до брзог развоја механизма кривичног права ЕУ, како материјалног, тако и процесног.

У дисертацији се генерално објашњава да одређени међународноправни акти имају јак правни ефекат на кривичнопроцесно законодавство, али по правилу, не као непосредан извори кривичног процесног права, већ индиректно, тако што се ратификујућим механизмима или на други начин имплементирају у националне законске прописе, или чак у некој мери утичу на судску праксу. То је посебно карактеристично за Европску конвенцију о људским правима, али и за праксу Европског суда за људска права, чему ће у даљем тексту бити посвећена посебна пажња. И други ратификовани билатерални и мултилатерални уговори имају обавезујуће дејство за нашу земљу, али такође не у форми директне примене, већ по правилу посредством одговарајућих упућујућих одредби самог Законика о кривичном поступку, односно других закона. У дисертацији се објашњава и образложено коментарише да сагласно Уставу Србије међународно право се додуше, може примењивати и директно, али то по правилу, у највећем броју случајева, уопште није могуће или бар није адекватно, услед одређених језичких разлика, употребе другачијих кривичнопроцесних термина, другачијих правила о надлежности и других сличних инкопатабилности са националним законодавством.

У раду се примећује да је за Европску Унију типично да у свој правни систем уграђује нека кривичнопроцесна решења које имају *супранационално дејство*, а могу се сматрати и одређеним зачецима европског кривичног процесног права. Мимо овога, није спорно да ни у далекој будућности није на видику стварање јединственог

европског, како материјалног, тако ни процесног кривичног права, јер је та материја препуштена националним законодавствима, али уз обавезу одређеног усклађивања у односу на питања која су од великог општег значаја за Европску Унију као целину.

У докторској дисертацији се објашњава да је за нашу државу моментом пријема у Савет Европе, изузетно важна за правни систем уопште, а посебно за кривични поступак у конкретној примени, постала Европска конвенција о људским правима (у даљем тексту ЕКЉП), али не само њен нормативни садржај, који је ипак релативно сумаран, већ у одређеној мери и актуелна, односно већ створена, као и будућа пракса Европског суда за људска права у односу на одређене правне стандарде утврђене у ЕКЉП. Иначе, стандарди прописани у ЕКЉП су тзв. минимални стандарди, што значи да свака држава коју ова конвенција обавезује, може имати и знатно више стандарде од оних из конвенције, као што је то на пример, у вези нашег кривичног процесног законодавства, случај са чланом 7 став 2 ЗКП, којим се омогућава да у судовима на чијем подручју живе припадници националних мањина, у службеној употреби у кривичном поступку, буду и њихови језици и писма, у складу са законом.

Поред тога, када је реч о заштити људских права уопште, укупни економски ниво одређене државе коју ЕКЉП обавезује, политички и други услови у којима делује њен правни систем, не представљају ваљан разлог да се у њој примењују нижи стандарди него у државама у којима су такви општи услови на вишем нивоу, јер у области поштовања и заштите људских права важи принцип „прилагођавања брзине *конвоја*, не најспоријем – већ најбржем броду”.

У докторској дисертацији се објашњава и да одлуке ЕСЉП *немају аутоматско касационо дејство* у односу на неку кривичну пресуду, која је већ постала правноснажна, тако да ради омогућавања дејства одлука овог суда, државе чланице морају да пропишу посебне процесне механизме, као што је утврђивање посебног разлога за понављање кривичног поступка ради отклањања повреде на коју својом одлуком указује ЕСЉП, односно установљавање других врста (ванредних) правних лекова, чијом се применом на националном нивоу омогућава оживотворење одлуке тог суда.

У докторској дисертацији се пажљиво анализирају сложени правни механизми утицаја права Европске уније на национално кривично законодавство, укључујући начела на којима почива комунитарно право (начело надређености права ЕУ над

националним правом, начело непосредног дејства, итд), претходно питање Суду правде ЕУ и обавеза које проистичу из процеса европских интеграција.

У раду се прави разлика између позитивног и негативног утицаја на национално кривично право:

а) у одређеним ситуацијама одредбама комунитарног права се захтева да се поједини делови кривичног права држава чланица не примењују, као и да државе чланице треба да одустану од усвајања мера које представљају претњу за остваривање циљева Заједнице; те

б) други облик утицаја се огледа у обавези држава чланица да предвиде обавезе за физичка или правна лица, која се налазе у њеној надлежности; санкције за неизвршење наведених обавеза морају бити предвиђене у националном кривичном законодавству, а државе чланице морају обезбедити да кршење комунитарног права буде санкционисано према условима и процедури која је једнака онима који се односе на кршење националног права сличне природе и значаја, а санкције би требало да буде делотворна и пропорционална.

У докторској дисертацији се објашњава се колико је област кривичног права осетљива и тесно везана са националним суверенитетом, тако да се државе чланице Европске уније тешко одлучују за доношење механизма који би утицали на национално законодавство. С обзиром на карактер кривичног права, механизми за његово усаглашавање на нивоу Европске уније настајали су постепено. Поред тога, у раду се указује да је Европска унија користила различите правне инструменте за усаглашавање области кривичног права и да је преовлађујући механизам који се примењује последњих година успостављање минималних стандарда што доводи до различите примене у државама чланицама, тако да кривични прописи држава чланица остају веома различити и стварају оазу за учиниоце кривичних дела, који бирају државе чији правни систем је најблажи или пружа највећи степен заштите права окривљеног. Интензивнији приступ усаглашавању националног кривичног права држава чланица довео би до противљења држава и не би остварио очекиване резултате.

Кандидаткиња веома убедљивим и квалитетно образложеним аргументима указује да кривичноправни механизми Европске уније настају као потреба заштите

интереса Европске уније, а не као самостална казнена политика Европске уније. Ти је посебно упадљиво у контексту разматрања који су механизми до сада на нивоу ЕУ претежно коришћени, а ради се првенствено о онима који су у служби заштите виталних финансијских интереса Европске Уније, као што су Организација Европске полиције – ЕВРОПОЛ, Eurojust (организација европских истражних органа) и OLAF (Европски биро за сузбијање превара).

У докторској дисертацији се пажљиво анализирају основне обавезе које проистичу за Републику Србију из Споразума о стабилизацији и придруживању, као и статуса кандидата за чланство у ЕУ. Анализиране су поједине одредбе домаћег материјалног и процесног права које је неопходно ускладити са правним тековинама Европске уније.

Један од циљева научног истраживања је дасе анализом досадашњег развоја кривичноправних механизма у Европској унији утврде будући правци и установи да ли се може очекивати већи степен унификације, које су препреке томе и како их превазићи. Такође, у раду се указује на велики број спољашњих, политичких фактора који су у одређеним тренуцима утицали на убразање процеса настанка европских кривичноправних механизма (напад 11. септембра 2001. године који је утицао на усвајање европског налога за хапшење), као и на могућност да садашњи изазови успоре даљи процес интеграција.

Све претходно наведено јасно указује на велику актуелност теме, односно предмета докторске дисертације, која је од великог, како научног, тако и практичног значаја. Циљ докторске дисертације је да се подробно објасне све особености европских кривичноправних механизма, укаже на обавезе које из тих механизма произлазе за Републику Србију и формулишу одговарајући предлози у *de lege ferenda* смислу. Тај циљ је кандидаткиња у потпуности остварила.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Основна хипотеза докторске дисертације почива на констатацији да тренутно не постоји јединствено кривично право Европске уније, а да су већ створени одређени правни механизми за настанак таквог права у будућности.

Основна хипотеза се састоји у ставу да ће се даљом разрадом сада већ постојећих кривичноправних механизма на нивоу Европске уније створити услови за настанак релативно већег корпуса заједничких и јединствених кривичноправних норми, што све представља сегмент укупних активности усмерених ка хармонизацији правних система држава ЕУ.

Из тако формулисане основне хипотезе докторске дисертације произлази и став да на нивоу како Европске Уније, тако и простора који се односи на земље чланице Савета Европе, ипак постоје одређени заједнички, а делом и јединствени кривичноправни механизми. На основу тога постављена је следећа основна хипотеза, по којој ти кривичноправни механизми остварују одређено деловање на конкретне националне кривичноправне системе, међу којима је и кривичноправни систем Србије, која је као држава „кандидат“ за чланство у Европској Унији и иначе, у специфичном положају када се ради о реформисању њеног целокупног правног система у целини, па и кривичног законодавства као његовог важног сегмента.

У вези са основном хипотезом стоје и друге хипотезе које је у раду потребно потврдити или оборити. Прва од тих хипотеза се односи на степен будуће усаглашености кривичноправних система чланица ЕУ, где кандидаткиња полази од хипотезе да ће степен усаглашености бити веома висок у областима које су од претежног интереса за ЕУ, што се пре свега, односи на заштиту основних финансијских интереса ЕУ, те у вези с тим, заштиту ЕУ од одређених посебно опасних облика криминалитета, као што је организовани криминалитет, као и крупан финансијски криминалитет, док степен усаглашености када су у питању облици тзв. обичног криминалитета, не мора бити нарочито висок.

Друга хипотеза је повезана са претходном, али и има и општи карактер, а она се односи на идеју да у скорије време, а свакако не у следећих неколико деценија, неће настати било какво супранационално европско кривично право, што је последица како деловања начела националне суверености, тако и чињенице да између одређених држава у ЕУ постоје веома велике не само правно-техничке разлике, већ и суштинске разлике у конструкцији основних кривичноправних механизма, а што се посебно односи на разлику између класичних континентално-европских држава и англосаксонских држава, чији су кривични поступци адверзијално конструисани.

Спроведеним истраживањем постављене хипотезе су у потпуности потврђене, а

сви ставови кандидаткиње у односу на потврду хипотеза су ваљано и комплетно објашњени, те детаљно образложени.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација мр Марине Матић Бошковић под насловом „**Европски кривичноправни механизми и њихов утицај на национална законодавства**“ има неколико основних целина подељених у шест поглавља, односно глава, те структурисаних на одговарајући начин, прилагођен логичном развоју теме истраживања.

У оквиру првог поглавља представљена је структура правног система Европске уније, као и овлашћења која Европска унија има у области кривичног прав, утицај ЕУ права на националну казнену политику и значај националног суверенитета за настанак кривичног првава ЕУ.

Друго поглавље посвећено је механизмима утицаја права ЕУ на национално кривично законодавство применом начела ЕУ права, системом претходног питања које национални судови могу упутити Суду правде ЕУ ради тумачења одредби европског права и обавезним усаглашавањем националних прописа с европским законодавством у процесу придруживања Европској унији.

У оквиру трећег поглавља разматрају се европски органи и тела чије одлуке и ставови могу имати одређени значај за национални кривичноправни систем. Имајући у виду значај Савета Европе у области кривичног права, посебно кроз развијен систем заштите људских права и права на правично суђење, у трећем поглављу представљени су Европска конвенција о људским правима и релевантна пракса Европског суда за људска права, као и нормативни механизми у упоредноправним системима у односу на одлуке Европског суда за људска права. Део текста посвећен је и телима надлежним за праћење примене конвенција Савета Европе и њихов утицај на националне правне системе кроз механизам евалуације и давања препорука.

У оквиру четвртог поглавља разматра се развој кривичноправне сарадње у Европској унији. Представљене су иницијативе које су последњих тридесет година покренуте у Европској унији за увођење појединих механизма кривичноправне сарадње, који су развојем начела узајмног поверења и потребом за ефикасношћу сарадњом прерасли у инструменте узајмног признања који су детаљно представљени,

укључујући и изградњу институционалног оквира који се огледа кроз оснивање Еуропола, Eurojust-а и OLAF-а, као и предлог Европске комисије који је прихваћен у Уговору из Лисабона, а односи се на могућност оснивања Канцеларије европског јавног тужиоца. У четвртом поглављу анализирана је и пракса Суда правде ЕУ у области материјалног и процесног кривичног права, као и у области примене механизма узајамне сарадње.

Пето поглавље посвећено је Уговору из Лисабона из 2009. године, којим се предвиђа да ће ЕУ пружити слободу кретања праћену одговарајућим мерама за превенцију и борбу против криминала и да ће обезбедити сигурност у заједничкој области слободе, безбедности и правде, уз примену стандарда владавине права и људских права. Указано је на значај Уговора из Лисабона за развој кривичног права у Европској унији, пре свега увођењем ограничене надлежности ЕУ у области кривичног права, процесног и материјалног, посебно поглавље посвећено је променама које су настале, али и досадашњим ефектима у примени.

У шестој глави се разматрају обавезе Републике Србије за усаглашавањем националног кривичног законодавства са правним тековинама ЕУ. Србија је у марту 2012. године добила статус кандидата за чланство у ЕУ, што значи да је у наредном периоду неопходно да усклади своје законодавство с прописима Европске уније и да омогући делотворну примену прописа и институционалног оквира. И у досадашњем процесу европских интеграција, ЕУ је утицала на одређене промене кривичног права у Србији, али ће са интензивирањем процеса придруживања морати да се убрза и процес усклађивања прописа.

У шестом поглављу се указује да ће један од главних захтева ЕУ биће да се обезбеди кривичноправна заштита економских интереса ЕУ, што ће морати да се учини већ у раним фазама придруживања. Област борбе против корупције је у фокусу Европске уније, посебно након искустава у придруживању Румуније и Бугарске, тако да су анализиране и препорука да се размотри увођење кривичног дела незаконитог богаћења, као и кривична одговорност правних лица.

Када је у питању кривично процесно законодавство, у шестом поглављу је анализирана и обавеза Србије да омогући примену механизма узајамне сарадње (посебно европског налога за хапшење и европског налога за достављање доказа), интеграцију Eurojust-а у наш правни систем, право окривљеног на приступ адвокату,

као и заштиту права жртава. Указује се и да уколико се усвоји Уредба о европском јавном тужиоцу биће неопходне измене прописа, како би се омогућио кривични прогон на основу акта европског јавног тужиоца.

Последњи део докторске дисертације су закључна разматрања, који се заснива на претходном тексту и анализима како законских норми, тако и низа одлично одабраних репрезентативних примера из праксе.

Веома вредан део закључка је запажање кандидаткиње да активности ЕУ у области кривичног права представљају одговор на потребу да се заштите интереси Европске уније, пре свега финансијски интереси, да се обезбеди делотворност права ЕУ и да се комунитарним правом предвиде механизми заштите од глобалних претњи, као што су организовани криминал, прање новца и тероризам, а не да се створи самостална казнена политика Европске уније.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидаткиње мр Марине Матић Бошковић оригиналан је и користан допринос науци кривичнопроцесног права, будући да представља значајно истраживање европских кривичноправних механизма.

Све претходно наведено што се тиче предмета и циља докторске дисертације јасно указује на велику актуелност теме, односно предмета докторске дисертације, која је од великог, како научног, тако и практичног значаја. Остварењем циља докторске дисертације да се подробно објасне све особености европских кривичноправних механизма, уз указивање на одређене нејасноће које настају у државама чланицама Европске уније приликом примене правних тековина ЕУ и формулисање одговарајућих предлоге у *de lege ferenda* смислу, остварен је значајан доктринарни резултат, те дат и врло солидан како научни тако и практични допринос, који може бити и од сасвим конкретне важности у поступку преговора Србије о пуноправном чланству у Европској Унији, када се ради о сегменту преговора који се тиче владавине права.

Резултати истраживања изложени у докторској дисертацији мр Марине Матић Бошковић поред научног значаја могу бити од користи и домаћем законодавцу, будући да је кандидаткиња настојала да учини и конкретне предлоге за новелирање

појединих законских решења, како би се ускладила са правним тековинама Европске уније.

На основу свега претходно изложеног, Комисија је мишљења да докторска дисертација мр Марине Матић Бошковић под насловом „Европски кривичноправни механизми и њихов утицај на национална законодавства“ представља квалитетно, занимљиво и одговорно спроведено истраживање које може бити и од великог практичног значаја у предстојећој даљој реформи нашег кривичног процесног законодавства.

Велики делови текста докторске дисертације, а нарочито одлично образложени закључак, могу бити од велике практичне важности када је реч о даљем усаглашавању нормативног кривичноправном (материјалног и процесног) амбијента Републике Србије са правним стандардима на нивоу Европе Уније и одређеним захтевима који проистичу из одређених међународноправних извора.

6. Закључак

На основу прегледа и оцене докторске дисертације под насловом „Европски кривичноправни механизми и њихов утицај на национална законодавства“ мр Марине Матић Бошковић, Комисија налази да је дисертација урађена у складу са одобреном пријавом, да је одликује добар методолошки приступ и добро промишљен концепт рада, уз складно коришћење релевантне научне литературе.

Дисертација која је предмет овог реферата је у свим својим деловима и саопштеним резултатима оригинално научно дело, плод самосталног истраживачког поступка и промишљања. На основу тога и свега у претходном тексту већ наведеног, Комисија има задовољство да

п р е д л о ж и

Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду да прихвати овај рад као подобан за јавну одбрану, као и да одреди комисију пред којом ће мр Марина Матић Бошковић бранити предметну докторску дисертацију, у чијем би саставу били потписници овог реферата.

У Београду, 10. новембра 2015. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Зоран Стојановић

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

др Милан Шкулић,

редовни професор Правног факултета
Универзитета у Београду

др Бранислав Ристивојевић

ванредни професор Правног факултета
Универзитета у Новом Саду
